

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 420/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek **BPT LEASING, a. s.**, Drieňová 34, Bratislava, IČO 31 357 814, a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Rob 2527/2009 a sp. zn. 23 Cb 225/2010 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 1 Cob 424/2012, sp. zn. 1 Cob 123/2019 a sp. zn. 1 Cob 46/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka BPT LEASING, a. s., Drieňová 34, Bratislava, IČO 31 357 814 (ďalej len „sťažovateľka v 1. rade“), a sťažovateľka [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka v 2. rade“, spolu aj „sťažovateľky“), sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 12. mája 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 33 Rob 2527/2009 a sp. zn. 23 Cb 225/2010 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 1 Cob 424/2012, sp. zn. 1 Cob 123/2019 a sp. zn. 1 Cob 46/2022 (ďalej len „napadnuté konania“). Navrhujú, aby ústavný súd prikázal konať okresnému súdu v konaní sp. zn. 23 Cb 225/2010 a krajskému súdu v konaní sp. zn. 1 Cob 46/2022 bez priťahov. Zároveň sa domáhajú priznania primeraného finančného zadostučinenia v sume po 19 500 eur a náhrady trov konania.

2. Ústavné sťažnosti sťažovateľiek boli uznesením č. k. PLs. ÚS 26/2022-5 z 25. mája 2022 spojené na spoločné konanie.

3. Z ústavných sťažností a pripojeného spisu okresného súdu vyplýva nasledovný stav veci: Dňa 19. októbra 2009 sa sťažovateľka v 1. rade návrhom na vydanie platobného rozkazu podaným na okresnom súde domáhala od žalovaných v 1. a 2. rade a sťažovateľky v 2. rade ako žalovanej v 3. rade (ďalej spolu aj „žalovaní“) zaplata 45 057,04 eur. Okresný súd vydal 9. decembra 2009 platobný rozkaz č. k. 33 Rob 2527/2009, proti ktorému podali žalovaní odpor. Na pojednávaní 19. januára 2012 rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 23 Cb 225/2010-142 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že zaviazal žalovaných zaplatiť sťažovateľke v 1. rade spoločne a nerozdielne sumu 44 859,02 eur a náhradu trov konania vo výške 5 524 eur a vo zvyšku žalobu zamietol. Dňa 5. novembra 2012 okresný súd predložil spis okresného súdu spolu s odvolaniami sťažovateľky v 1. rade a žalovaných proti rozsudku okresného súdu na rozhodnutie odvolaciemu súdu, ktorý prípisom č. k. 1 Cob 424/2012-177 z 31. októbra 2013 vrátil 12. decembra 2013 spis súdu prvej inštancie bez rozhodnutia o podaných odvolaniach z dôvodu prerušenia konania vzhľadom na vyhlásený konkurz na majetok žalovaného v 1. rade uznesením Okresného súdu Žilina č. k. 3 K 3/2013 z 9. apríla 2013. Dňa 1. februára 2019 bol konkurz na majetok žalovaného v 1. rade zrušený a 27. júna 2019 okresný súd opätovne predložil spis s opravnými prostriedkami strán sporu odvolaciemu súdu na rozhodnutie. Krajský súd rozsudkom č. k. 1 Cob 123/2019-209 z 3. decembra 2020 rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej potvrdil a vo výroku o trovách konania rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Dňa 28. októbra 2021 rozhodol okresný súd uznesením č. k. 23 Cb 225/2010-235 o nároku na náhradu trov konania. Proti predmetnému uzneseniu podala 4. januára 2022 odvolanie sťažovateľka v 2. rade. Dňa 26. apríla 2022 predložil okresný súd spis sp. zn. 23 Cb 225/2010 spolu s odvolaním sťažovateľky v 2. rade odvolaciemu súdu na rozhodnutie. Odvolacie konanie je na krajskom súde vedené pod sp. zn. 1 Cob 46/2022.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

4. Proti postupu všeobecných súdov v napadnutých konaniach podali sťažovateľky túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) Okresný súd a krajský súd nerozhodli v napadnutých konaniach bez zbytočných prieťahov a v primeranej lehote, pričom sťažovateľky vymedzujú konkrétne obdobia nečinnosti okresného súdu, ako aj krajského súdu. Sťažovateľky pritom svojím správaním k vzniku prieťahov nijako neprispeli, konanie nemarili, nezdržovali, všetky povinnosti si riadne plnili, s výnimkou oneskoreného predloženia dôkazov sťažovateľkou v 1. rade 29. júla 2011, čo však nemalo podstatný vplyv na dĺžku konania.

b) Najpodstatnejší vplyv na celkovú dĺžku konania mal nesprávny postup odvolacieho súdu, ktorý nesprávne vyhodnotil účinky vyhlásenia konkurzu na majetok žalovaného v 1. rade, vychádzajúc z nesprávneho záveru o existencii nerozlučného procesného spoločenstva na strane žalovaných, v dôsledku čoho nerozhodoval o odvolaniach strán sporu a spis vrátil okresnému súdu. Na strane žalovaných však nešlo o nerozlučné procesné spoločenstvo, keďže išlo o dlžníka a ručiteľov, preto prerušenie konania proti žalovanému v 1. rade v zmysle § 47 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nebránilo rozhodnutiu o odvolaniach žalovaných v 2. a 3. rade. Napriek tomu okresný súd na pokyn odvolacieho súdu 7 rokov priebežne zisťoval stav konkurzného konania na majetok

žalovaného v 1. rade a následne odvolací súd jeden a pol roka rozhodoval o podaných odvolaniach. Odvolacie konanie tak trvalo ústavnoprávne neakceptovateľných 9 rokov.

c) Okresný súd rozhodoval 8 mesiacov o povinnosti náhrady trov konania, proti ktorej sa následne odvolala sťažovateľka v 2. rade. Po rozhodnutí odvolacieho súdu o odvolaní sťažovateľky v 2. rade bude okresný súd ešte rozhodovať o výške náhrady trov konania. Konanie tak ani po 12 rokoch nie je definitívne skončené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu nečinnosti a nesprávneho postupu všeobecných súdov, ako aj celkovej neprimeranej dĺžky napadnutého konania, ktoré nie je do dňa podania ústavnej sťažnosti ako celok právoplatne skončené, keďže nie je rozhodnuté o otázke náhrady trov konania.

6. Ako možno z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyvodiť, zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedeného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už označený súd právoplatne rozhodol pred podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu označeného práva nečinnosťou tohto orgánu nemôže dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

7. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

8. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je totiž to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

9. Ako vyplýva z obsahu samotnej ústavnej sťažnosti, napadnuté konanie vedené na okresnom súde spolu s odvolacím konaním vedeným na krajskom súde boli právoplatne skončené vydaním rozsudku krajského súdu č. k. 1 Cob 123/2019-209 z 3. decembra 2020, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 23 Cb 225/2010-142 z 19. januára 2012 v napadnutej zaväzujúcej časti a zrušený vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vec bola okresnému súde v tejto časti vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 26. marca 2021 a v zamietajúcej časti už 3. mája 2012. Ústavné sťažnosti namietajúce postup okresného súdu a krajského súdu boli ústavnému súde doručené 12. mája 2022, teda zjavne po tom, ako okresný súd, ako aj odvolací krajský súd vo veci sťažovateľiek právoplatne meritórne rozhodli. Z uvedeného zistenia vyplýva, že v čase podania ústavných sťažností sťažovateľkami bola ich právna neistota v súvislosti s rozhodovaním v merite veci už nepochybne odstránená. Toto konštatovanie je súladné s konštantnou a jednoznačnou judikatúrou ústavného súdu, v zmysle ktorej opodstatnená je ústavná sťažnosť na prietahy v konaní pred súdom adresovaná ústavnému súde len potiaľ, pokiaľ sťažovateľ nedisponuje právoplatným a doručeným rozhodnutím vzídeným z konania, ktorého sa namietané prietahy týkajú (z novších rozhodnutí pozri II. ÚS 116/2019, IV. ÚS 152/2019, II. ÚS 188/2020, IV. ÚS 383/2020). Ústavný súd nemá dôvod sa od tejto rokmi potvrdzovanej judikatúry ústavného súdu odkloniť.

10. Sťažovateľky teda podali ústavné sťažnosti po tom, ako bolo konanie v merite veci právoplatne skončené, pričom ale v ústavných sťažnostiach zároveň uplatnili argumentáciu o nesprávnom postupe krajského súdu, ktorý nesprávne vyhodnotil účinky vyhlásenia konkurzu na majetok žalovaného v 1. rade, v dôsledku čoho o podaných odvolaniach strán sporu proti rozsudku okresného súdu nerozhodol po dobu 8 rokov, keďže považoval konanie za prerušené zo zákona. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľky nekonali v záujme efektívnej ochrany svojich práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých obsahom je primárne a materiálne odstránenie stavu právnej neistoty, ktoré nastane právoplatnosťou rozhodnutia súdu (m. m. IV. ÚS 419/2020). Materiálna kompenzácia porušeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je len sekundárnym, nie primárnym dôsledkom jeho porušenia a jej priznanie je viazané navyše na vyslovenie jeho porušenia za súčasného skutkového zistenia o pretrvávajúcom stave právnej neistoty v dôsledku neskončeného sporu (IV. ÚS 617/2021). Sťažovateľky sa nebránili ústavnou sťažnosťou, v ktorej by namietali porušenie ich v bode 1 uvedených práv v snahe docieľiť čo najskoršie rozhodnutie odvolacieho súdu o podaných opravných prostriedkoch proti rozsudku okresného súdu, t. j. v čase trvania, podľa ich názoru, nesprávneho procesného postupu krajského súdu. Sťažovateľky využili možnosť podania ústavnej sťažnosti až po tom, ako krajský súd vo veci meritórne rozhodol. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľky nekonali v snahe svoje práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ochrániť, ale ich postup nasvedčuje využitiu celkovej dĺžky napadnutého konania okresného súdu a krajského súdu v záujme dosiahnuť priznanie čo najvyššej materiálnej kompenzácie.

11. Tento skutkový stav bol preto so zreteľom na obsah ústavných sťažností, ako aj s prihliadnutím na zmysel a účel ustanovenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov základom pre vyhodnotenie ústavného súdu, že v konkrétnom prípade sťažovateľiek prichádza do úvahy v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti výlučne posúdenie postupu

okresného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania, čím zároveň vymedzil predmet svojho prieskumu.

12. Vo vzťahu k sťažovateľkám uvádzaným priet'ahom v napadnutom konaní v časti rozhodovania o náhrade trov konania ústavný súd uvádza, že v zmysle judikatúry ESLP čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky fázy súdneho konania smerujúceho k urovnaniu sporu o občianskom práve alebo záväzku skončili v primeranej lehote, a to vrátane fáz nasledujúcich po rozhodnutí v merite veci (napr. rozsudok ESLP vo veci Hornsby v. Grécko z 19. 3. 1997, sťažnosť č. 18357/91).

13. Zo samotnej ústavnej sťažnosti, ako aj predloženého spisu okresného súdu vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní rozhodol o nároku na náhradu trov konania uznesením č. k. 23 Cb 225/2010-235 z 28. októbra 2021 tak, že priznal sťažovateľke v 1. rade proti žalovaným nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V čase rozhodovania ústavného súdu o ústavných sťažnostiach sa vec od 26. apríla 2022 nachádza na krajskom súde na účel rozhodnutia o podanom opravnom prostriedku sťažovateľky v 2. rade proti uzneseniu o nároku na náhradu trov konania.

14. Ústavný súd v tomto bode poukazuje na svoju judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), z ktorej vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem zbytočné priet'ahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, II. ÚS 600/2017, III. ÚS 638/2017). Ústavný súd už tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných priet'ahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05).

15. Ústavný súd po preskúmaní spisu okresného súdu konštatuje, že od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (26. marca 2021, pozn.) do rozhodnutia okresného súdu o nároku na náhradu trov konania (28. októbra 2021, pozn.) ubehlo 7 mesiacov, pričom následne trvalo okresnému súdu ešte ďalších takmer 6 mesiacov, kým po vykonaní jednoduchých procesných úkonov (doručenie uznesenia, výzva sťažovateľke v 2. rade na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie, preposlanie odvolania a vyjadrenia sťažovateľky v 1. rade sporovým stranám) predložil spis spolu s odvolaním sťažovateľky v 2. rade proti uzneseniu č. k. 23 Cb 225/2010-235 z 28. októbra 2021 krajskému súdu na rozhodnutie. Uvedený nepružný procesný postup súdu v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania síce nemožno považovať za optimálny a v jeho dôsledku vznikol určitý priet'ah v konaní, avšak tento priet'ah, zohľadňujúc tiež povahu veci, o ktorej okresný súd rozhoduje (náhrada trov konania, pozn.), nedosahuje takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru

o porušení označených práv sťažovateliek. Ako už totiž bolo uvedené, nie každý zistený priesťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, a ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov. Vo vzťahu k postupu krajského súdu ústavný súd uvádza, že spis okresného súdu spolu s odvolaním sťažovateľky v 2. rade proti uzneseniu o nároku na náhradu trov konania mu bol predložený 26. apríla 2022 a sťažovateľky podali ústavnú sťažnosť 12. mája 2022. Z uvedeného priebehu skutkového deja vyplýva, že sťažovateľky neposkytli krajskému súdu prakticky žiaden časový priestor na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky v 2. rade proti uzneseniu o priznaní nároku na náhradu trov konania, keď sa takmer okamžite po predložení veci krajskému súdu obrátili s ústavnou sťažnosťou na ústavný súd. Námietku sťažovateliek týkajúcu sa zbytočných priesťahov v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 1 Cob 46/2022 tak ústavný súd hodnotí ako zjavne neopodstatnenú, nedávajúcu ústavnému súdu ani potenciálnu možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľkami označených práv.

16. S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou v okolnostiach danej veci preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateliek zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy ako ani práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateliek odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavných sťažností v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateliek obsiahnutých v petite ich ústavných sťažností, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu